

L'esport a la República Democràtica Alemanya. Èxits i decadència d'una estrella fugaç.

Jordi Agut Parres

El Centre d'Estudis Olímpics (CEO-UAB) publica treballs amb l'objectiu de facilitar el debat científic. La inclusió d'aquest text no limita una futura publicació per part de l'autor, que conserva la totalitat dels seus drets. Queda terminantment prohibida la reproducció, total o parcial, d'aquesta publicació sense el consentiment previ del seu autor.

Aquest treball es va realitzar per a l'assignatura "Olimpisme, Esport i Societat" durant el curs 1996-97.

Ref. WP070

Per fer referència a aquest document, podeu utilitzar la següent referència:

Agut Parres, Jordi (1996): *L'esport a la República Democràtica Alemanya: èxits i decadència d'una estrella fugaç*. [article en línia]. Barcelona: Centre d'Estudis Olímpics UAB. [Consultat: dd/mm/yy] <http://olympicstudies.uab.es/pdf/wp070_cat.pdf>

[Data de publicació: 1996]

SUMARI

0. Introducció

1. Polítiques comunistes en relació a l'esport

- 1.1. Antecedents històrics
- 1.2. L'esport dins del comunisme
- 1.3. L'atleta d'estat

2. Història de la RDA i orígens olímpics

- 2.1. Breu resum històric de l'Alemanya de l'Est
- 2.2. Orígens olímpics i esportius de la RDA

3. La República Democràtica d'Alemanya als Jocs Olímpics

- 3.1. Resultats Olimpíada per Olimpíada

4. La RDA en d'altres competicions esportives

- 4.1. Atletisme
- 4.2. Natació
- 4.3. D'altres esports

5. La caiguda del mite o l'ombra del dòping

- 5.1. El cas de Katrin Krabbe
- 5.2. La irrupció de les xineses

6. Bibliografia

0. Introducció

Per què un treball sobre la República Democràtica d'Alemanya? Això és el que es pot preguntar qualsevol en veure la coberta d'aquest treball. De fet, no és un tema molt actual ni que centri l'interès de la gent avui en dia, però sí que ha estat un dels fenòmens més comentats de l'esport en el darrer terç d'aquest segle.

Com un país de les dimensions i la demografia de la RDA pot arribar a aconseguir els èxits que durant vint anys el van adornar? Segurament no se sabrà mai i aquest és un dels fets que contribueixen a engrandir els "misteris" que els països comunistes es van endur amb la caiguda dels seus sistemes. La RDA va ser el model de societat prosoviètica que centrava grans esforços en l'esport, activitat aquesta que els donava, més que cap altra, notorietat internacional. El que diferencia aquest país, però, és l'exagerat dels seus èxits, que en els dos esports reis dels Jocs Olímpics, atletisme i natació, arribaven a competir amb els dos grans "monstres" de l'esport d'aleshores, els Estats Units i la Unió Soviètica.

A l'actualitat cap país no arriba a les quotes a les quals la RDA va arribar al final de la seva trajectòria olímpica. A Seül es van fer amb més de 100 medalles. Només cal recordar que aquesta xifra no ha estat superada ni pels Estats Units en els recents Jocs d'Atlanta, i que Rússia, acusant la disgregació de repúbliques que l'acompanyaven en la URSS, només ha arribat als 62 metalls a Geòrgia, tot i que al programa olímpic s'hi hagi incorporat més esports. Per això aquest treball. Una trajectòria com aquesta és remarcable i cal que es conegui.

D'altra banda, però, seria injust obviar les circumstàncies en les quals aquests èxits es van aconseguir. S'ha descobert amb posterioritat el que alguns rectors de l'esport van arribar a fer en els països comunistes per aconseguir victòries. Casos fragants com el d'algunes gimnastes soviètiques que eren obligades a quedar-se embarassades perquè durant els primers mesos de gestació el seu cos creava hormones que les ajudaven a rendir més en les competicions. Aquests casos s'han revelat en reportatges televisius i en documents apareguts fa poc. No tan colpidor però igualment transcendent és el cas del dòping, inherent a les atletes alemanyes democràtiques i que sembla que va poder ser usat sistemàticament en els seus entrenaments. Aquest treball, però, no ha de ser vist com una única acusació a la RDA o l'esport en el comunisme. A l'altra part, els Estats Units, també es descobreixen casos de frau. Durant l'any 92, per posar un exemple, tan important com el cas de Karting Rave, descrit en aquest dossier, va ser el del recordista dels 400 metres Harry Buch Reynolds, que tampoc va participar als Jocs de Barcelona per consum d'anabolitzants.

Aquest treball, per tant, és una exposició de fets. Un resum de victòries, de registres importants i també d'escàndols i d'impressions esteses arreu del món durant aquests anys de domini de "valquíries" i de velocistes amb les sigles DDR al casc o al pit. Va ser una trajectòria exitosa i plena de glòria que van haver de pagar, però, amb la sospita constant del planeta envers els seus èxits per sempre més.

1. Polítiques comunistes en relació a l'esport

1.1. Antecedents històrics

Durant més de i, sobretot, de l'Europa Central i de l'Est per unir ideològicament aquests països i fer-los seguir les seves doctrines. Tenim, doncs, dos móns, dues societats oposades: capitalisme contra comunisme, occident contra est o el que és el mateix, americans contra soviètics. Tothom s'havia d'alinear poc o molt amb alguna d'aquestes dues opcions, totalment oposades i irreconciliables. Comencen 45 anys de Guerra Freda.

1.2. L'esport dins del comunisme

Les societats comunistes eren nacionalitzadores en tots els aspectes. A la URSS i a l'est d'Europa no hi ha hagut durant tots aquests anys lloc per a les voluntats individuals o la iniciativa privada. "Els guanys han de pertànyer a tot el poble" o "el govern del poble" eren lemes propis del socialisme del qual participaven la URSS i els països anomenats satèl·lits, els que combregaven amb la seva ideologia.

Dins d'aquesta nacionalització l'esport comptava amb un paper important. L'activitat física ocupava un aspecte transcendent dins de l'estat. Si comentem el quadre sobre la visió marxista de la societat de la pàgina 8, compartida en els espais comunistes d'aleshores, podem veure que l'esport té força influència en les relacions entre els actors socials. L'esport se situa en un mateix pla que l'art o que la ciència, que juntament amb ell conformen les tres branques de la cultura creativa del país. Aquesta cultura creativa podríem dir que és la meitat de la ideologia, ja que l'altra meitat està composta per les doctrines sociopolítiques i religioses, i ja hem destacat abans la importància de les idees en les relacions entre els diferents espais comunistes de l'època.

Dins d'aquesta anàlisi, a més, és interessant de veure com dins de les relacions de producció de l'estat, on hi és inclosa la ideologia, també hi apareixen les institucions i com aquestes tenen una relació clara amb les diferents activitats físiques i esportives que es produeixen (relació que al quadre queda establerta amb una línia discontinua). Aquesta idea ens remetria immediatament a l'apuntada anteriorment sobre la interposició del poder en tots els afers que afectin el devenir de l'estat. L'esport era un d'ells i, per tant, les institucions havien d'estar-ne pendents. Segons la seva doctrina: "En el desenvolupament capitalista liberal, l'esport ha de ser observat com una primacia de l'individual; en l'estat socialista cal que sigui observat com una primacia de l'estat (Hargreaves, 212).

També observem la relació dins del mateix pla que hi ha en aquest tipus d'estat entre l'activitat física i l'activitat mental, és a dir, entre l'esport i l'educació, i com la gimnàstica competeix amb les mateixes condicions amb l'exercitació del cervell. Els dos aspectes han estat molt tinguts en compte per la ideologia comunista durant tots aquests anys per tal que els atletes, com ha quedat reflectit abans, no fossin individuals sinó representants d'un país per sobre de tot. Mikhail Kalinin, president del Comitè Central Executiu de l'URSS des de l'any 1924, ja deia llavors que "l'esport és un afer subsidiari i no hauria de ser mai un final en ell mateix, un mitjà per trencar rècords. L'esport hauria d'estar subordinat a l'educació comunista". (Hargreaves, 218). Seria, per tant, el mecanisme comunista el que construiria atletes per a l'estat.

1.3. L'atleta d'estat

Amb aquest panorama arribem a definir què és un atleta d'estat. Seria aquell que participa en competicions esportives de cara a mostrar els valors del seu país al món i que compta amb el recolzament total d'aquest estat i l'ajut en tots els sentits perquè aquest propòsit s'aconsegueixi.

Podríem diferenciar-lo de l'atleta dels països anomenats occidentals amb un exemple, el que contraposa la carrera esportiva de l'atleta txec Ěmil Zátopek del britànic Roger Bannister (Mercé Varela, 65).

Roger Bannister era un exemple del típic atleta nordamericà que cursava estudis en universitats. Bannister era anglès però seguia també aquest sistema i aquest fet provocava que pogués arribar a una gran cita com van ser els JJOO d'Hèlsinki, al 1952, fora de forma ja que els seus horaris lectius i d'exàmens no s'adaptaven als calendaris de les competicions internacionals. Tot i aquests contratemps, Bannister va arribar a ser famosíssim per haver estat el primer home en baixar dels quatre minuts en la milla (Oxford, 1954), distància molt anglosaxona que li va reportar ser la sensació informativa del moment, tot i haver-ho pagat dos anys abans amb una pobra quarta posició als 1.500 metres dels Jocs.

Per contra, l'antic sabater de Moràvia Ěmil Zátopek es va formar com a alumne de l'escola de suboficials de Praga mentre es convertia en el millor corredor de fons txecoslovac. El fet de pertànyer a l'exèrcit el permetia dedicar tot el seu temps a preparar els Jocs Olímpics, ja que no tenia maldecaps en qüestions de feines ni estudis perquè les seves hores d'entrenament eren considerades com "de servei". Zátopek va ser campió olímpic dels 10.000 metres i sots-campion dels 5.000 en la seva primera experiència als jocs de Londres, els primers després de la Segona Guerra Mundial l'any 1948, tot i que quan va forjar la seva llegenda va ser durant els JJOO d'Hèlsinki, els mateixos en els que havia fracassat Bannister, ja que a la capital finlandesa va arrasar en els 10.000, va saber patir per guanyar als 5.000 i va donar una lliçó tàctica per vèncer en la marató. Zátopek, però, es devia totalment a l'estat i, per això, aprofitava aquestes victòries per magnificar davant de tot el món el règim que s'havia instaurat a Txecoslovàquia i a tot el bloc oriental, declaracions que no agradaven massa al Comitè Olímpic Internacional, que anys més tard el va reprendre per aquestes manifestacions. Zátopek, però, ho creia necessari ja que era l'estat qui li permetia aconseguir aquests triomfs.

La història d'aquests dos atletes marca que Zátopek va acabar els seus dies com a una gran llegenda de l'atletisme mundial, però pobre i poc premiat per Txecoslovàquia tot i els seus mèrits. Bannister, en canvi, es va convertir en un prestigiós metge de Londres, encara que no el coneix tanta gent com al txec. Eren les diferències entre l'atleta d'estat i l'occidental.

2. Història de la RDA i orígens olímpics

2.1. Breu resum històric de l'Alemanya de l'Est

La República Democràtica d'Alemanya va néixer el 1949 després de la derrota del IIIer. Reich en la Segona Guerra Mundial i la divisió de l'antic estat alemany en quatre zones, una per a cada potència aliada vencedora. La que pertocava a la Unió Soviètica, que també es va annexionar part de la capital, Berlín, va convertir-se en un estat sobirà amb un règim comunista que proclamava l'hegemonia total a un partit únic seguint el model de la URSS; era el Partit Socialista Unificat d'Alemanya (SED). Les tensions entre les dues Alemanyas en els primers anys de separació, a causa de les divergències ideològiques abans al·ludides, van reforçar-se encara més l'any 1961 amb la construcció del mur de Berlín, edificat per tal d'evitar les fugides dels habitants de la zona oriental a la recerca de l'economia capitalista d'occident. A finals dels seixanta i començaments dels setanta, el nou canceller alemany Willy Brandt i el secretari del SED Erich Honecker, van iniciar una lenta però segura política de diàleg, mantenint, però, força punts de distanciament que feien pensar que en qualsevol moment es podrien repetir les experiències de l'inici de la Guerra Freda.

Aquests darrers vint anys varen ser de consensos, però també de reticències ja que la RDA depenia encara molt d'allò que dictés el Kremlin, ja que durant força anys la Unió Soviètica va mantenir el seu potencial. L'arribada de Gorbtxov i les seves mesures aperturistes van representar una empenta per reforçar el diàleg. A més, l'economia de la zona no era gens opulenta i a finals dels vuitanta les fugides d'alemanys orientals a l'oest, per la frontera hongaresa, deixaven en evidència l'obsolet règim comunista. El 1989 es va enderrocar el mur de Berlín i el 3 d'octubre del 1990 els dos estats alemanys varen ser reunificats acabant així amb més de quaranta anys de separació geogràfica, política i de tot tipus.

2.2. Orígens olímpics i esportius de la RDA

El naixement d'Alemanya Democràtica es va produir l'any 1949, fet que no li va permetre de participar en els Jocs Olímpics de Londres de l'any 1948. A més, la situació en que va quedar el país després del conflicte bèl·lic i la rapidesa amb la qual es van haver de crear les institucions, no varen fer possible que prenguéssin part en els d'Hèlsinki al 1952.

El 1956, els Jocs de Melbourne podien haver sigut la primera oportunitat de veure els atletes del nou estat comunista participant amb la seva nova bandera i colors. En aquest moment, però, va ser decisiva la intervenció d'Avery Brundage per tal que això no succeís. Apuntant-se un gran èxit polític i esportiu, l'aleshores president del Comitè Olímpic Internacional (CIO) va aconseguir que els equips de les dues zones d'Alemanya competissin en un de sol, amb una sola bandera i amb l' *Oda a l'alegria* de Beethoven com a himne. Aquesta situació es va perllongar durant els Jocs de Roma (1960) i de Tòquio (1964). (Mercè Varela, 52).

El debut dels alemanys de l'est va ser a Mèxic'68, just abans d'iniciar-se el període de bona relació amb la República Federal i en una època de fortes sacsejades socials, com ara el maig francès o els incidents que hi

va haver a la capital asteca abans de l'esdeveniment olímpic, amb les baralles entre estudiants i policia a la Plaça de les Tres Cultures (Mercè Varela, 79). La República Democràtica va obtenir gairebé les mateixes medalles que la Federal en aquesta cita, i va començar a mostrar al món que en pocs anys seria una gran potència.

L'esport ja havia adquirit una gran importància a l'Alemanya Democràtica, com en qualsevol dels països comunistes, i l'estat s'estava dotant de grans instal·lacions per aconseguir campions tot i que el fet de no tenir tanta població com, per exemple, la Unió Soviètica, semblava que no li garantiria la macroestructura esportiva de la URSS. Tot i això, aquesta activitat es convertiria en la principal font de reconeixement del país a l'estranger. A l'Alemanya Democràtica, on altres canals havien estat tancats, l'esport va arribar a ser una mesura de reconeixement i prestigi per al règim, tan a l'interior com a l'exterior de les seves fronteres. (Hargreaves, 226). Aquest voluntat de que els alemanys de l'est fossin admirats arreu va comportar multitud d'elogis per als seus esportistes, però aviat també es varen fer patents les sospites sobre els mètodes que utilitzava aquell petit país per haver esdevingut una autèntica indústria de campions. Dels dos fets se'n parla en els següents capítols.

3. La República Democràtica d'Alemanya als Jocs Olímpics

Com ja hem assenyalat en el punt anterior, l'entrada de l'equip alemany democràtic en els Jocs Olímpics no es va produir fins a Mèxic'68 a causa de la voluntat del president del Comitè Olímpic Internacional, Avery Brundage, de que participés una sola delegació representant una fictícia Alemanya unificada.

La història d'Alemanya Oriental als Jocs és espectacular i fantàstica d'una banda, però fugaç i sempre envoltada en la sospita per l'altra. La seva participació a la cita esportiva més important del món va ser presa al principi com una novetat, tot i que s'obtingués un resultat força bo a la capital mexicana, per la qual cosa passava a ser considerada una potència de segon rang en el concert mundial. La progressió d'aquest país, però, va ser imparable durant els vint anys de presència als Jocs, només interrompuda pel boicot de la URSS i dels seus satèl·lits als JJOO de Los Angeles, l'any 1984.

De la història d'aquest petit país pel què fa a l'esport en general, i en els Jocs Olímpics en particular, cal destacar-ne dues característiques primordials:

a) La importància que va anar adquirint l'esport femení sobre el masculí a mesura que passaven els anys. En dues olimpíades (1976 i 1988) el nombre de medalles de l'esport femení va ser superior al del masculí, fet interessant si tenim en compte que els homes participen en moltes més disciplines i especialitats que les dones, i que, per tant, tenen menys opcions d'obtenir metalls. Els homes van arribar a 202 medalles i les dones a 190 per a un total de 392 medalles en tota la seva participació.

b) La preeminència en esports basats en la força física. Eren principalment quatre: atletisme, natació, rem i piragüisme. Només en aquests dos darrers la prestació dels homes ha estat similar o superior al de les

dones, fet que ha contribuït a equilibrar el nombre de medalles per cadascun dels sexes. En esports en els quals domina la tècnica, la República Democràtica d'Alemanya va estar gairebé sempre, tret d'excepcions, en un segon pla.

Aquest domini de l'esport femení en la força física i resistència va arribar a ser tan abassegador sobretot als anys 80 que van començar a sentir-se les primeres veus posant en dubte els mètodes utilitzats per aconseguir-lo.

Parlem en aquest capítol, però, dels èxits que mica en mica va anar aconseguint en l'esdeveniment esportiu i social més important del món i de com es va anar fent un forat en l'elit.

3.1. Resultats Olimpíada per Olimpíada

3.1.1. Mèxic 1968

Els JJOO de Mèxic són recordats pel rècord del món de llargada de Bob Beamon o per "l'estrafalari" estil que Dick Fosbury va patentar per sobrepassar el llistó en alçada i que ara tothom utilitza. En el medaller van dominar els Estats Units amb 91 medalles (32 d'or, 28 de plata i 31 de bronze) tot i els problemes polítics i racials existents al país (era l'any en que van assassinar Martin Luther King) i que va quedar palesat amb la reivindicació del "black power" que el campió olímpic de 200 metres Tony Smith i el tercer classificat Joe Carlos van dur a terme mentre escoltaven l'himne al podi. La Unió Soviètica només va quedar cinc metalls per darrera dels nord-americans amb 86 medalles (26-31-29)

El debut de la RDA va ser positiu i va superar en una medalla les aconseguides pels seus "germans" de l'Alemanya Federal (25 a 24). Van sobresortir en les proves de rem, que llavors només eren en categoria masculina, i en natació. En aquest apartat, l'heroi i primer gran mite de la nova potència va ser Roland Matthes, que va aconseguir dos ors en 100 i 200 metres espatlla i una plata en el relleu 4x100 metres estils. Matthes continuaria la seva extraordinària carrera olímpica guanyant dos ors, una plata i dos bronzes més a Munic i Montreal.

Com a dada interessant per ser comparada amb anys posteriors (com ara Seül'88) és interessant apuntar que en aquesta primera cita les dones van obtenir 8 medalles (per 17 els homes). L'esport femení en va aconseguir tres en natació i dues en atletisme. Les restants van ser en gimnàstica.

3.1.2. Munic 1972

Munic és la pàgina més negra de la història olímpica. La matinada del 5 de setembre va ser l'escolliada per un grup terrorista palestí per entrar a la vila olímpica i segrestar els membres de la delegació d'Israel. Després de tot un dia de discussions cinc dels terroristes van morir a l'aeroport de Fürstenfeldbrück, però amb ells també van córrer la mateixa sort els nou hostatges israelians, un policia alemany i un pilot després d'un tiroteig entre

les autoritats alemanyes i els membres del "comando". Abans, al matí, ja havien assassinat dos atletes més.

Els Jocs, però, no es van suspendre i això va permetre gestes com la del nedador nord-americà Mark Spitz, guanyador de set medalles d'or. Aquesta vegada, però, els Estats Units van ser superats amb facilitat al medaller oficial, ja que les seves 71 medalles (32-30-29) no varen ser suficients per superar les 95 de la Unió Soviètica (47-27-21).

L'Alemanya Democràtica va fer aquí un salt important en la seva progressió i va gairebé triplicar els resultats de Mèxic. Aquí van ser 62 les medalles obtingudes (18-22-22). A més del domini insultant del rem, les fites en natació i atletisme anaven creixent. Continuaven les medalles de Roland Matthes, però les heroïnes ara començaven a ser les dones. Al tartà Renate Stecher feia un extraordinari doblet en els 100 i els 200 metres, mentre que a la piscina Kornelia Ender, amb tres medalles cap d'elles d'or, començava a forjar la seva pròpia llegenda i la de les "walkíries", nom amb el qual més endavant serien conegudes les nedadores amb les sigles DDR (Deutschland Demokratik Republik) a la gorra. Les diferències amb l'esport masculí s'escurçaven (35 medalles a 27) i serien anul·lades quatre anys després.

3.1.3. Montreal 1976

Nadia Comaneci amb els seus deus en gimnàstica i Alberto Juantorena i Lasse Viren amb les agòniques victòries a l'estadi van ser tres dels noms propis de l'Olimpíada canadenca, coneguda infeliçment, també, pel boicot de molts dels països africans a la cita per permetre el CIO (Comitè Internacional Olímpic) la participació de Nova Zelanda. La selecció de l'equip de rugbi d'aquest país, els "All blacks", havien competit dies enrere contra els "Springboks", o el que és el mateix, la selecció sudafricana d'aquest esport. Setze països del continent negre van fer boicot i no es van presentar a Montreal ja que Sudàfrica feia anys que estava marginada de l'esport mundial a causa de l'"Apartheid" o segregació racial que s'hi practicava.

Per a l'Alemanya Democràtica varen ser els Jocs de la consolidació ja que van superar en nombre de medalles d'or els Estats Units (36 a 32) tot i que els "ianquis" van ser millors en el total de guardons (87 a 83). La Unió Soviètica continuava hegemònica amb 121 metalls (43-43-35).

Per primer cop les dones van superar els homes en medalles (47 a 36) gràcies, sobretot, a les 19 de la natació i les 18 de l'atletisme. Kornelia Ender va ser, aquest cop sí, l'estrella de la delegació amb quatre medalles d'or i una de plata. Els honors van haver de ser compartits, però, amb Waldemar

Cierpinski, que es va aprofitar de les absències africanes per vèncer en la prova més emblemàtica dels Jocs: la marató. És recalcable, així mateix, l'entrada en competició del rem femení, guanyador de sis medalles.

Els de Montreal van ser uns Jocs que amb el temps es convertirien en importants, ja que van ser els últims en els quals es va poder veure la lluita entre els països comunistes i els Estats Units en els següents dotze anys, per culpa dels boicots i contra boicots d'edicions posteriors.

3.1.4. Moscou 1980

El primer dels boicots va ser nord-americà i l'excusa va ser la invasió soviètica de l'Afganistan. Curiosament, sis mesos abans la URSS sí havia assistit als JJOO d'hivern que s'havien celebrat a l'estació de Lake Placid, a la costa est dels Estats Units.

L'absència de gran part del bloc occidental va convertir la cita en un passeig dels ideals i de l'esport pro-soviètic, només eludit durant els moments en els quals els atletes britànics Sebastian Coe i Steve Ovett s'enfrontaven a l'estadi. La URSS va escombrar al medaller amb l'escandalosa xifra de 189 medalles (76-72-41) i amb l'exprés de Lenningrad, el nedador Vladimir Salnikov, com a estrella emergent.

Al seu costat, la seva més fidel lloctinent va ser l'Alemanya de l'Est, amb la gens despreciable quantitat de 120 metalls (45-37-38), només un menys dels que havia obtingut la URSS quatre anys enrera. En aquesta borratxera de títols van tenir un paper important els tres esports sempre citats durant aquest repàs olímpic, tot i que la manca de competitivitat va ajudar a que s'aconseguís recompensa en disciplines tan poc arrelades com el judo, el tir o el futbol. Aquesta exaltació dels ideals comunistes, però, va ser important per països com la RDA, ja que van començar a creure en les seves possibilitats en esports inexplorats fins ara per ells, i en alguns, com ara l'handbol, es convertirien en un futur immediat en potències.

Pel que fa a figures importants un incomptable llistat de noms femenins en atletisme (Göhr, Slupianek, Koch o Auerswald) i en natació (Krause, Diers, Schmitt, Schneider o Geweniger). Les "walkíries" haurien obtingut totes les medalles d'or existents de no haver estat per la intromissió d'un parell de soviètiques i de l'australiana Michelle Ford. En homes, a part del rem, importants victòries de Cierpinski, que igualava el rècord de dues victòries a la marató del mític Abebe Bikila, i del saltador de llargada Lutz Dombrowski, que feia la segona millor marca de tots els temps (8,54) després de la de Beamon a Mèxic. Aquest cop la lluita homes-dones la guanyarien els primers (64-56), gràcies a les facilitats en forma d'absències que aquests trobaven en la majoria de les proves en les quals competien.

3.1.5. Los Angeles 1984

Aquest cop el boicot va ser dels soviètics i de tot el seu grup, i això va impedir que es veiés la sensacional lluita entre blocs que es preveia mesos abans fixant-nos en els resultats dels darrers mundials de natació i atletisme. La passejada nord-americana en els Jocs de Hollywood no hauria estat tan gran si les estrelles de l'Europa de l'Est no haguessin estat obligades pels seus governs a no participar en els 23ens. JJOO. Es veurien les cares, però, per darrer cop, quatre anys més tard.

3.1.6. Seül 1988

Els jocs coreans van ser històrics per molts motius (màxima participació, dòping de Ben Johnson o ungles de Florence Griffith -a més de les seves estratosfèriques marques)). A més, va ser la darrera ocasió en que el món

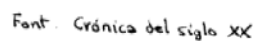
ha tingut la ocasió de veure els dos blocs de la guerra freda oposats i en competició esportiva, i la victòria comunista va ser contundent. A les 132 medalles de la Unió Soviètica (55-31-46) només van poder respondre els Estats Units amb 94 (36-31-27). Enmig, l'Alemanya Democràtica s'erigia com a segona potència universal amb les seves 102 medalles (37-35-30) i l'eclosió definitiva de la dona per sobre de l'home (52 a 50).

El petit país centreeuropeu, però, no va tenir tantes estrelles fulgurants com en un passat. Una, però, va lluir per sobre de totes: Kristin Otto. L'atlètica nedadora va establir un rècord femení en guanyar set medalles (5-1-1) i es va convertir, amb el permís de la Griffith, en la reina dels Jocs.

3.1.7. Barcelona 1992

Els de la ciutat comtal van ser els primers Jocs amb un equip reunificat alemany però no van resultar com s'esperava. A Seül entre les dues Alemanyas havien guanyat 142 medalles. A Barcelona van ser 82, que, si més no, van servir per col·locar el país teutó en el tercer lloc del medaller.

En aquests anys els problemes econòmics a la part oriental del país i la desarticulació dels misteriosos estaments esportius de la RDA havien provocat un empobriment en les marques d'aquests esportistes, considerats sospitosos de dòping arreu. Només alguns com les nedadores Franzyska van Almsick o Dagmar Hase van resistir i van donar a l'equip alemany èxits. Els altres van deixar pas a la major potència federal en uns Jocs que van viure l'últim esforç de l'ex-URSS, que amb la nomenclatura d'Equip Unificat va guanyar per darrer cop el monstre nord-americà.

4. La RDA en d'altres competicions esportives

Com ha quedat ja apuntat, l'autèntic "boom" de l'esport a la República Democràtica d'Alemanya es va produir a la primera part de la dècada dels 80, però les contingències polítiques de l'època no van permetre que les seves estrelles d'aleshores es mostressin en tota la seva lluentor en uns Jocs Olímpics. Tot i els èxits a Moscou'80, la no presència de la major part dels països del bloc occidental, sobretot dels Estats Units, va desvirtuar els seus triomfs. Quatre anys més tard, el boicot als Jocs de Los Angeles va impedir contemplar l'esperat duel entre alemanyes democràtiques, nord-americanes i soviètiques ja sigui a la pista d'atletisme o a la piscina.

Durant aquests anys, però, aquests duels sí que es van poder observar en unes altres competicions: campionats d'Europa o mundials. En aquest capítol s'exposen els resultats dels atletes de la DDR en aquestes cites. Hem agafat dos exemples de cada esport: els mundials d'atletisme d'Hèlsinki 1983 i de Roma 1987 i els de natació de Guayaquil 1982 i de Madrid 1986. En la dècada dels 80 no es poden agafar més mesures d'anàlisi ja que aquestes dues competicions tenien lloc cada quatre anys (actualment el mundial d'atletisme és cada dos anys). Veient aquests resultats podem establir les característiques més clares dels atletes d'aquest país en els campionats més importants, després dels Jocs, dels dos esports que, juntament amb la gimnàstica, tenen més importància en unes olimpíades.

4.1. Atletisme

4.1.1. Hèlsinki 1983

Al mundial d'Hèlsinki s'arribava després d'uns Jocs Olímpics desvirtuats i d'uns europeus d'Atenes (1982) clarament dominats pels països de l'est en l'apartat femení i pels britànics en el mig fons masculí. Era esperat, doncs, el duel entre aquestes potències, presents a Moscou, i els Estats Units, que reapareixien en el concert internacional després de Montreal'76. Cal recordar que els de la capital finlandesa van ser els primers mundials de la història organitzats per la IAAF (Federació Internacional d'Atletisme Amateur), la qual cosa representava una possibilitat de calibrar forces entre Jocs i Jocs.

La República Democràtica Alemanya va quedar primera en el medaller, gràcies al seu major nombre de metalls d'or, tot i que els nord-americans van obtenir més medalles en total. Els alemanys democràtics van basar el seu triomf, com succeirà sempre d'aquí endavant, amb el seu equip femení, guanyador de 15 medalles per 7 dels homes. Quedava clar, però, que les atletes d'aquest país només estaven especialitzades en proves de curta distància, on la potència i la velocitat eren primordials, i en concursos (salts i llançaments), a més del gran èxit en l'heptatló (set proves en una), en la qual van aconseguir un triplet. Els relleus, a més, van ser seus amb dos ors en 4x100 i 4x400 metres. L'estrella més destacada va ser Marita Koch, amb tres ors i una plata (només se li va escapar la victòria als 100 metres per culpa de la seva compatriota Marlies Göhr). Koch seria una de les atletes més perjudicades pel boicot dels països de l'est a Los Angeles ja que hauria arribat a aquesta cita en el millor moment de forma de la seva vida, sobretot en els 400 metres ja que l'any 85, en la Copa del Món (no

confondre amb mundial) de Camberra, va batre un rècord de 400 metres encara vigent avui en dia.

En homes, èxits solts en proves sense gaire relació, com mostren els dos ors en marxa i javelina. Només podem destacar les dues plates de Willy Schilhauer en 5.000 i 10.000 metres i el descobriment del llançador de pes Ulf Timmermann, que dominaria aquesta especialitat en el decurs de prop d'una dècada.

Es pot considerar, doncs, com una pena, que la lluita entre les tres grans potències de l'atletisme mundial no es repetís a Los Angeles, ja que aquest era el moment de més auge d'aquest esport en els països comunistes i haguessin posat força traves al passeig triomfal nord-americà en els Jocs de la ciutat californiana.

4.1.2. Roma 1987

A Roma, l'avantatge de l'Alemanya Democràtica al capdavant del medaller es va fer més considerable. Va ser el darrer mundial en el qual va participar aquest país abans de la reunificació i, sens dubte, van voler deixar la seva empremta ben marcada. La causa principal d'aquest augment de triomfs es basa en la major varietat de proves en les quals ara dominaven els seus atletes (en categoria femenina principalment). Les dones van tornar a ser superiors als homes (23 medalles a 8), tot i que en categoria masculina destaquessin competidors com Thomas Schönlebe, guanyant una final de 400 on tots els seus rivals eren de raça negra, o Thorsten Voss en decatló, derrocant el mite del britànic Daley Thompson, vigent campió olímpic.

En dones, la reina dels mundials va ser Silke Gladisch amb tres medalles d'or (100, 200 i 4x100 metres). També va destacar el doblat en 800 metres, distància que les alemanyes no havien dominat a Hèlsinki. Aquest major domini de recorreguts més llargs va quedar palesat amb una plata als 1.500 metres i dos bronzes a 3.000 i 10.000.

Com a nota anecdòtica, aquest de Roma serà recordat com un mundial curiós, ja que els vencedors de la prova reina, els 100 metres, serien atrapats en els propers anys per donar positiu en controls antidopatge. Ja és coneguda la història del canadenc Ben Johnson, i més endavant ens trobarem amb els detalls que van acompanyar el cas de Silke Gladisch, Möller de casada, juntament amb Katrin Krabbe i Grit Breuer.

MUNDIALS D'ATLETISME- HÈLSINKI 1983

<u>Medaller</u>	<u>Or</u>	<u>Plata</u>	<u>Bronze</u>	<u>Total</u>
1-Rep.Dem. Alemanya	10	7	5	22
2-Estats Units	8	9	7	24
3-Unió Soviètica	6	6	11	23
...				
5-Rep.Fed. Alemanya	4	3	2	9

Medaller per a la República Democràtica d'AlemanyaCategoria masculina

Medalles d'or

.Llançament de javelina-	D.Michel
.50 km. marxa-	Ronald Weigel

Medalles de plata

.5.000 i 10.000 metres-	Willi Schildhauer
.Llançament de pes-	Ulf Timmermann

Medalles de bronze

.10.000 metres-	Hans Jürgen Kunze
.Marató-	Waldemar Cierpinsky

Categoria femenina

Medalles d'or

.100 m. i 4x100 m.-	Marlies Göhr
.200 m., 4x100 m. i 4x400 m.-	Marita Koch
.100 metres tanques-	Bettina Jahn
.4x100 metres-	Silke Gladish i Ellen Auerswald
.4x400 metres-	Walter, Rybsam i Sabine Busch
.Salt de llargada-	Elena Daute
.Llançament de disc-	Opitz
.Heptatló-	Ramona Neubert

MUNDIALS D'ATLETISME- HÈLSINKI 1983

Medalles de plata

100 metres-	Marita Koch
100 metres tanques-	Karin Knabe
Llançament de pes-	Heike Knarscheidt
Heptatló-	Sabine Paetz

Medalles de bronze

400 metres tanques-	Ellen Fiedler
Llançament de pes-	Ilona Slupianek
Heptatló-	Anne Vater

MUNDIALS D'ATLETISME- ROMA 1987

<u>Medaller</u>	<u>Or</u>	<u>Plata</u>	<u>Bronze</u>	<u>Total</u>
1- Rep.Dem. Alemanya	10	11	10	31
2- Estats Units	9	5	5	19
3- Unió Soviètica	7	12	6	25

Medalles de la República Democràtica d'Alemanya

Categoria masculina

Medalles d'or

.400 metres-	Thomas Schönlebe
.Llançament de disc-	Jürgen Schult
.Decatló-	Thosten Voss
.50 km. marxa-	Hartwig Gauder

Medalles de plata

.3.000 m. obstacles-	Ronald Melzer
.50 km. marxa-	Roland Weigel

Medalles de bronze

.10.000 metres-	Stefan Kunze
.Llançament de martell-	Ralf Haber

Categoria femenina

Medalles d'or

.100 i 200 metres-	Silke Gladisch
.800 metres-	Sigrun Wodars
.400 m. tanques i	
4x400 metres-	Sabine Busch
.Llançament de disc-	Martina Hellmann
.4x400 metres-	Emmelmann, Müller i Neubauer

Medalles de plata

.100 m. i 4x100 m.-	Heike Drechsler
.400 metres-	Petra Müller
.800 metres-	Christine Wachtel
.1.500 metres-	Koerner

MUNDIALS D'ATLETISME- ROMA 1987

.100 metres tanques-	Gloria Siebert-Uibel
.Llançament de pes-	Karin Neimke
.Llançament de disc-	Diana Gansky
.Llançament de javelina-	Petra Felke
.4x100 metres-	Silke Gladisch, Marlies Göhr i Siebert-Uibel

Medalles de bronze

.400 metres-	Emmelmann
.3.000 metres-	Burns
.10.000 metres-	Ullrich
.100 metres tanques-	Cornelia Oschkenat
.400 metres tanques-	Cornelia Ullrich
.Salt d'alçada-	Susanne Beyer
.Llançament de pes-	Müller

4.1.3. Les alemanyes dominen el món

En les pàgines següents, s'incorpora una taula amb les millors marques dels atletes de la RDA en les proves que més dominaven. L'explicació d'aquesta taula queda reflectida més endavant, però a grans trets són la situació dels registres dels alemanys en un context mundial.

Podem observar, per sobre de tot, la gran superioritat de les dones per sobre dels homes. Si comptem totes les disciplines olímpiques (4x200 metres no ho és), veurem la gran presència de fèmines entre les deu millors del món en cada disciplina. N'apareixen una trentena en 15 proves diferents, mentre que els homes es limiten a vuit en cinc proves. Aquests resultats són interessants perquè podem observar que el domini de les atletes de l'Alemanya Democràtica en algunes disciplines no es circumscriu als dies que durava un mundial o uns Jocs, sinó que era una preponderància que s'estenia regularment durant tota la temporada atlètica. També és important tenir en compte les dates d'aquestes marques, fet que demostra que aquest fenomen no va ser flor d'un dia sinó que va durar més d'una desena d'anys.

Per últim, cal tenir en compte les disciplines en les quals les alemanyes democràtiques eren competitives. En la taula, per exemple, trobem a faltar resultats en proves com 1.500 metres, 3.000, 5.000 o 10.000, mentre que d'altres com 800 metres o marató són resultats aïllats. Sigrun Wodars i Christine Wachtel van aconseguir el seu millor registre en la mateixa cursa, la final del mundial de Roma, quedant-se, però, lluny del rècord del món de la mítica txecoslovaca Jarmila Katrochvilova, atleta sovint comparada amb les alemanyes de l'est pel seu físic i l'inversemblant de les seves marques. El rècord encara roman vigent avui dia. A més del ja recordat "top" universal de Marita Koch en 400 metres, també dura encara el de Gabrielle Reinsch en disc. Això ens serveix per parlar de les grans marques en els concursos, principalment en javelina, pes (on Ilona Slupianek seria la millor de tots els temps si no fos per la russa Natalia Lisovskaia) i el mateix disc (amb sis llançadores entre les deu millors de la història).

En els anys següents a la reunificació, les marques de totes aquestes atletes varen ser posades en dubte a causa del descobriment d'alguns mètodes que s'utilitzaven per fer-les entrenar, principalment pel que va al consum de productes anabolitzants prohibits. Tot i això, gairebé cap d'elles va ser atrapada durant la vigència de la RDA i només la reunificació alemanya va permetre entrar en les seves instal·lacions i investigar els seus entrenaments. D'aquí en surten els casos de positius o de manipulacions que veurem més endavant en l'apartat del dòping, tant pel que fa als atletes com als nedadors.

MILLORS MARQUES MUNDIALS ATLÈTIQUES FINS AL 1991

Aquesta taula s'ha fixat en les deu millors marques mundials assolides en cada especialitat fins l'any 1994, poc després de la reunificació alemanya. En ella apareixen els atletes de l'antiga RDA que encara surten entre aquests deu millors registres i la posició que ocupaven l'any 94, així com el mes i l'any en que van aconseguir la marca.

Al costat de cada resultat pot aparèixer-hi la llegenda "WR"(World Record), que significaria que, en el moment en el qual es duia a terme, el registre significava un nou rècord del món. La llegenda "CWR"(Current World Record) voldria dir que el rècord del món encara continua vigent.

Categoria masculina

Salt de llargada-	Lutz Drombrovski	8.54 (Ago-80) Pos.6
Pes-	Ulf Timmermann	23.06 (Mai-88) Pos.2 WR
	Udo Beyer	22.64 (Ago-86) Pos.5 WR
Disc-	Jürgen Schult	74.08 (Jun-86) CWR
	Wolfgang Schmidt	71.16 (Ago-78) Pos.5
Martell-	Ralf Haber	83.40 (Mai-88) Pos.7
Decatló-	Uwe Freimuth	8.792 (Jul-84) Pos.4
	Thorsten Voss	8.680 (Set-87) Pos.8

Categoria femenina

100 m.-	Marlies Göhr	10.81 (Jun-83) Pos.6 WR
	Marita Koch	10.83 (Jun-83) Pos.7
	Silke Gladisch	10.86 (Ago-87) Pos.9
200 m.-	Marita Koch	21.71 (Jul-84) Pos.3(*)
	Heike Drechsler	21.71 (Ago-86) Pos.3(*)
	Marlies Göhr	21.74 (Jun-84) Pos.6
	Silke Gladisch	21.74 (Set-87) Pos.6
400 m.-	Barbel Workel	21.85 (Jul-84) Pos.9
	Marita Koch	47.60 (Oct-85) CWR (**)
	Sabine Busch	49.24 (Jun-84) Pos.10
	Sigrun Wodars	1.55.26 (Ago-87) Pos.7
800 m.-	Christine Wachtel	1.55.32 (Ago-87) Pos.8
	Bettine Jahn	12.42 (Jun-83) Pos.7
100m.tanques-	Gloria Siebert-Uibel	12.44 (Ago-87) Pos.9
	Cornelia Oschkenat	12.45 (Jun-87) Pos.10
	Sabine Busch	53.24 (Ago-87) Pos.5
400m.tanques-	Cornelia Ullrich	53.58 (Ago-87) Pos.9
	Ellen Fiedler	53.63 (Set-88) Pos.10
Alçada-	Susanne Beyer	2.02 (Mar-87) Pos.7
Llargada-	Heike Drechsler	7.48 (Jul-88) Pos.2
Pes-	Ilona Slupianek	22.45 (Ago-83) Pos.2 WR
Disc-	Gabrielle Reinsch	76.80 (Jul-88) CWR
	Ilke Wyludda	74.56 (Jul-89) Pos.3
	Diana Gansky	74.08 (Jun-87) Pos.4
	Irina Meszinsky	73.36 (Ago-84) Pos.6 WR
	Gisela Beyer	73.20 (Jul-84) Pos.9 WR
	Martina Hellmann	72.92 (Ago-87) Pos.10
	Sabine Paetz	6.946 (Mai-84) Pos.3 WR
Heptatló-	Ramona Neubert	6.935 (Jun-83) Pos.4 WR
	Anke Behmer	6.858 (Set-88) Pos.6
	Katrin Dörre	2.25.24 (Set-87) Pos.7
Marató-	Gladisch/Rieger/	
	Auerswald/Göhr	41.37 (Oct-85) CWR
	Gladisch/Köch/	
	Auerswald/Göhr	41.53 (Jul-83) Pos.4 WR
4x100m.-	Göhr/R.Müller/	
	Wachtel/Koch	1.28.15 (Ago-80) CWR(***)

(*) Koch i Dreschler van aconseguir dues vegades aquesta marca. En la taula surt la data de la darrera vegada que la van enregistrar.

(**) Marita Koch té encara sis de les deu millors marques mundials de tots els temps dins dels 400 metres.

(***) Distància no olímpica.

4.2. Natació

Abans de començar amb aquest apartat hem de fer constar una definició:

- VALQUÍRIA- Cadascuna de les deesses guerreres de la mitologia escandinava al servei d'Odin, que acompanyaven els combatents i els menaven, un cop morts, al Valhalla, morada ultraterrena dels morts en combat i del mateix déu Odin. (Diccionari de la Llengua Catalana de la GEC).

Aquesta va ser, durant més de deu anys, una paraula que anava de boca en boca en totes les piscines del món on nedaven les alemanyes de l'est. El seu físic, increïblement poderós i musculós, les feia assemblar, a vegades, als mateixos homes. El sobrenom de "valquíries" els va venir donat pel seu origen nòrdic i per la seva semblança amb la imatge que és té d'aquests personatges mitològics, universals gràcies a l'òpera de Richard Wagner, "La cavalcada de les valquíries".

Rebin el nom que rebin, però, cal centrar-se en el que van fer les alemanyes de l'est a la piscina. Va arribar un moment en el qual les altres competien per veure qui era la primera en arribar darrera d'elles, i la que les aconseguia guanyar rebia l'apel·latiu d'heroïna al seu país. En natació el seu domini era insultant, i en els medal·lers el seu país no guanyava en certes ocasions per la rèmor que, un cop més, suposaven els homes (tot i que aquests van aconseguir sempre uns resultats que en qualsevol país de segon ordre haurien estat ben rebuts).

Analitzem ara els dos mundials que van tenir lloc durant aquesta època.

4.2.1. Guayaquil 1982

Els Estats Units es van beneficiar dels salts, amb Greg Louganis i la natació sincronitzada per vèncer en el medaller amb vuit metalls més que la RDA, tot i que la diferència d'ors va ser només d'un. En homes, pels alemanys, Jorg Woithe, amb dues ascensions al podi, va ser el millor. Va ser la continuació del passeig que les "valquíries" havien iniciat a Moscou. Van estar entre les tres primeres en 14 especialitats diferents, amb deu campionats i tres rècords del món. Les estrelles varen ser, pel que fa al nombre de medalles, Petra Schneider (3 ors i 1 plata), o Ines Geissler, la victòria de la qual va ser important perquè en els 200 metres braça va

derrotar un mite de l'alçada de la nord-americana Mary T. Meagher, els rècords de la qual en papallona van durar molts anys. Els duels amb l'alemanya Geissler eren esperats pels especialistes. Podem anotar, també, els primers èxits a escala mundial de Kristin Otto, sis anys més tard gran estrella de la selecció i reina de Seül. Otto va vèncer en una prova a la ciutat equatoriana.

Per últim, apuntar una de les característiques habituals en les nedadores d'aquest país: el gran nombre d'ors i de plates comparats amb els pocs bronzes. Això demostra la competitivitat d'aquestes atletes per a les quals el fet de no guanyar era considerat un fracàs.

4.2.2. Madrid 1986

Madrid va coincidir amb l'apogeu de la República Democràtica en natació. La no presència a Los Angeles els feia tenir voluntat de revenja i demostrar qui manava. Tal va ser la superioritat de les "valquíries", en aquesta ocasió, que les seves victòries va servir a la seva delegació per guanyar en el medaller, tot i que no en el nombre total de metalls. La diferència amb els homes encara es féu més gran (23 medalles a 7), mentre que les ascensions al podi foren en 16 disciplines, 13 de les quals acompanyades de la interpretació de l'himne.

Els tres ors i dues plates van ser el gran botí que es va endur l'alemanya Kristin Otto a la capital espanyola, marca només abastada pels quatre ors de Heike Friedrich, dues en individuals i dues en relleus. Cinc rècords del món, a més, van adornar l'actuació de la RDA, un per Otto, un altre per Sylvia Gerasch, un tercer per Silke Hoerner i dos per dos equips de relleus. La diferència amb l'equip d'atletisme era que mentre que aquell era dominador en especialitats de velocitat i en llançaments, el de natació era capdavanter en totes les distàncies, des de l'or de la ja famosa Otto en 50 metres fins al d'Astrid Strauss als 800, distància més gran existent en categoria femenina.

La natació era l'esport en el qual la propaganda del país aconseguia un major ressò a nivell internacional. L'himne del país ja se'l sabia tothom, fet que contribuïa més que cap campanya a mostrar al món les virtuts del país, tot i que en natació les sospites de dopatge també existien, més que res per la ja comentada diferència entre els homes i les dones. Els experts deien que com podia ser que en un mateix país, amb els mateixos mètodes, hi hagués resultats tan poc semblants. La campiona de 100 metres braça i 4x100 metres estils, Sylvia Gerasch, ho resolia dient que "en el meu país es dona molta importància a l'esport. Fins ara els homes han quedat un xic per darrera nostre i gairebé ja estan a la nostra alçada. Suposo que homes i dones no són iguals en tots els països" (El Mundo Deportivo, 17-08-86).

Iguals o no, el fet és que les "valquíries" van fer la seva darrera aparició a nivell mundial a Seül amb una altra exhibició, que aquest cop va consistir en pujar al podi en totes les especialitats en categoria femenina. La unificació alemanya, però, va acabar amb la seva estrella i van anar desapareixent, bé retirades o bé perdudes enmig de les marques de les seves noves compatriotes de l'oest. El fet que els seus registres empitjoressin amb els nous mètodes occidentals fer créixer encara més les sospites de dopatge. En els anys successius, però,

només la vuitcentista Astrid Strauss va ser atrapada amb un nivell de testosterona més alt del compte (*Dossier de premsa: Dòping*, 23 de maig 1992), tot i que no va ser excessivament castigada. També es va parlar de la possibilitat que la mítica Otto hagués estat descoberta, però aquest extrem no es va confirmar mai.

CAMPIONATS DEL MÓN DE NATACIÓ- GUAYAQUIL 1982

<u>Medaller</u>	<u>Or</u>	<u>Plata</u>	<u>Bronze</u>	<u>Total</u>
1- Estats Units	13	11	10	34
2- Rep.Dem.Alemanya	12	9	5	26
3- Unió Soviètica	5	9	4	18
...				
5- Rep.Fed.Alemanya	2	1	3	6

Medaller per a la República Democràtica d'Alemanya

Categoria masculina

Medalles d'or

100 m.espatlla-	Dirk Richter
200 m.-	Jorg Woithe

Medalles de plata

100 m. papallona-	Michael Grozco
400 m. espatlla-	Jens Peter Berndt

Medalles de bronze

200 m.-	Jorg Woithe
200 m. espatlla-	Frank Baltrash
400 m.-	Sven Zolzewski

Categoria femenina

Medalles d'or

400 m.-	Carmela Schmidt
400 m. estils i	
200 m. estils-	Petra Schneider

100 m. espatlla-	Kristin Otto
4x100 m. lliures-	Equip nacional
4x100 m. espatlla-	Equip nacional
100 m. braça-	Ute Geweniger

CAMPIONATS DEL MÓN DE NATACIÓ- GUAYAQUIL 1982

Medalles d'or

200 m. papallona-	Ines Geissler
200 m. espatlla-	Cornelia Sirch
100 m. -	Brigit Meineke

Medalles de plata

200 m.-	Brigit Meineke
200 m. braça i	
200 m. espatlla-	Ute Geweniger
400 m.-	Petra Schneider
400 m. estils-	Katreen Nord
100 m. espatlla-	Ina Kleber
100 m. papallona-	Ines Geissler

Medalles de bronze

800 m.-	Carmela Schmidt
200 m. papallona-	Heike Dahne

CAMPIONATS DEL MÓN DE NATACIÓ - MADRID 1986

<u>Medaller</u>	<u>Or</u>	<u>Plata</u>	<u>Bronze</u>	<u>Total</u>
1- Rep.Dem. Alemanya	14	12	4	30
2- Estats Units	9	10	13	32
3- Canadà	4	2	2	8
4- Rep.Fed.Alemanya	4	2	1	7

Medalles per a la República Democràtica d'Alemanya

Categoria masculina

Medalles d'or

—

Medalles de plata

200 m.-	Lodziewski
400 m.-	Uwe Dassler
100 m. espatlla-	Dirk Richter
200 m. espatlla-	Baltruch

Medalles de bronze

4x100 m. lliures i	
4x200 m. lliures-	Equip nacional

Categoria femenina

Medalles d'or

100 m. i	
200 m. estils-	Kristin Otto
200 m. i	
400 m.-	Heike Friedrich
200 m. espatlla-	Cornelia Sirch
100 m. braça-	Sylvia Gerash
200 m. braça-	Silke Hoerner
100 m. papallona-	Ines Geissler

400 m. estils-	Katreen Nord
800 m.-	Astrid Strauss
4x100 m., 4x200 m. i	
4x100 m. estils-	Equip nacional

CAMPIONATS DEL MÓN DE NATACIÓ - MADRID 1986

Medalles de plata

50m. i	
100 m. papallona-	Kristin Otto
200 m.-	Manuela Stellmach
400 m.-	Astrid Strauss
100 m. espatlla-	Zimmermann
100 m. braça-	Silke Hoerner
200 m. papallona-	Ines Geissler

Medalles de bronze

200 m. espatlla-	Zimmermann
200 m. papallona-	Weigang
200 m. estils-	Katreen Nord

4.3. D'altres esports

Com ha quedat ja palesat en l'apartat de Jocs Olímpics, la importància d'Alemanya Oriental en d'altres esports que no fossin aquests dos (atletisme i natació) ha estat poca. Únicament l'excepció del rem, un altre esport de potència física, aquest cop dominat, però, també pels homes. En aquesta ocasió, a diferència de les altres, sembla que la unificació sí ha estat positiva, com mostra el fet que a Barcelona i a Atlanta l'equip alemany ha dominat en aquest esport.

El rem, com el piragüisme, però, són esports minoritaris. En els majoritaris els resultats mai foren extraordinaris. Només en handbol els clubs de l'est alemany tenien gran importància i el Magdeburg o el Halle lluitaven cada any entre els millors d'Europa, sobretot amb els seus ex compatriotes de l'oest, sempre potents en aquest esport a Europa amb el Gummersbach, el Grosswalstadt o el Tussem Essen. La selecció, a més, sempre va ser present a les cites mundialistes amb uns potents equips que solien quedar entre els cinc primers, tot i que sempre eren superats per soviètics o escandinaus.

En l'esport majoritari a Europa, el futbol, la seva presència era testimonial en grans cites. Només van ser en un mundial, el d'Alemanya Federal del 1974, i van obtenir el major èxit de la seva història en vèncer els amfitrions a Hamburg per zero a un amb un mític gol de Jürgen Sparwasser. Aquesta victòria, a més, es creu que va ser permesa pels Beckenbauer i companyia ja que, d'aquesta manera, els de l'oest no s'havien d'enfrontar a la potent Holanda de Cruyff en la segona fase. Sigui com sigui, la història diu que els de l'est van guanyar. Aquest èxit, però, és un dels pocs aconseguits. A nivell de clubs només tres equips de l'Oberliga (lliga d'Alemanya de l'est), van ser capaços d'arribar a finals europees. Al 1974, el Magdeburg va ser l'únic que va aconseguir un torneig continental, la Recopa, en vèncer el Milan per 2 a 0. A la banda dels derrotats, i també pel que fa a la Copa de campions de Copa, al 1981 el Carl Zeiss Jena va perdre amb el Dinamo de Tblissi i al 87 el Lokomotiv de Leipzig va caure contra l'Ajax.

A part d'això, algun èxit en gimnàstica i poca cosa més si no es compten els esports d'hivern ressaltats en el capítol sobre Jocs Olímpics. Els autèntics ambaixadors del país eren atletes i nedadors i el govern els dedicava el major temps i els majors recursos a que els seus resultats fossin immillorables.

5. La caiguda del mite o l'ombra del dòping

El final dels règims comunistes a l'Europa de l'est i la reunificació alemanya varen representar la fi de la maquinària esportiva d'Alemanya Oriental. La fusió de les autoritats esportives d'ambdues bandes del recent enderrocat mur va provocar que els mètodes utilitzats en l'entrenament dels atletes fossin ocultats davant dels ulls dels nouvinguts d'occident. Ara ja no calia continuar alimentant el mite dels competidors d'aquest país ja que el país no existia. Tampoc calia descobrir la metodologia emprada per aconseguir tants esportistes d'elit, ja que els èxits, ara, se'ls emportaria la part federal, més poderosa econòmicament. Els de l'est ja veien que, d'ara endavant, del repartiment de mèrits dels triomfs en quedarien exclosos.

Tot i això, encara quedaven els dubtes sobre els registres i les victòries aconseguides durant tants anys. Molts no veien gaire clar que un país tan petit hagués arribat a dominar de la manera que els alemanys orientals ho havien fet i, sobretot, que fossin les dones les principals i gairebé úniques artífexs de l'èxit. El context mundial, a més, convulsionat després del cas de dòping de Ben Johnson, convidava a una autèntica "caça de bruixes" de la qual la investigació sobre les ex atletes, i les que encara estaven en actiu, de la RDA, n'era part important.

Els registres en competicions femenines havien estat observats amb lupa perquè molts eren considerats d'"un altre planeta" i es dubtava de les condicions en que havien estat marcats. La inferioritat de la dona en l'esport respecte l'home feia considerar als experts unes diferències que aquí havien estat pràcticament superades. En cursa, la dona té un pas menor a causa de la longitud de les palanques de recolzament de les cames i per la constitució òssia. A més, la major amplitud de la pelvis ocasiona un balanceig que li fa perdre velocitat respecte el sexe masculí. (Ciró, 24). Aquests paràmetres no semblava que es complissin gaire en les atletes de l'ex RDA, longilínies i estilitzades fins a grau extrem. Això feia sospitar a l'opinió pública que el mètode utilitzat consistia en "masculinitzar" dones, dotar-les artificialment de característiques pròpies de l'home i adaptar-les a proves favorables a la pràctica del sexe femení, com la natació i les competicions de velocitat atlètiques (Ciró,

25) per tal que la diferència amb les seves contrincants s'accentués. Aquesta, però, és un hipòtesi que no ha estat mai descoberta i que en cap cas es pot donar per certa, tot i que mostra una impressió difosa durant anys.

Gairebé mai, però, va ser descoberta cap atleta de les més conegudes dopant-se durant l'apogeu del mite. Va ser després, quan van augmentar les mesures de control, que les ex orientals van tenir dificultats. L'ex"valquíria" Astrid Strauss va ser penalitzada per excessiva quantitat de testosterona l'any 1992, per exemple. El mateix any, però, es va donar el cas més espectacular i recordat amb una atleta de l'est com a protagonista. La doble campiona del món Katrin Krabbe i les seves compatriotes Grit Breuer i Silke Gladisch-Möller van protagonitzar un serial que va durar més de mig any i que va fer córrer rius de tinta en tot el món. La presumpta manipulació de les mostres d'un control antidòping va representar l'inici de la investigació sobre aquestes atletes de l'anomenat "grup d'entrenament de Neubrandenburg". En el següent capítol es fa un repàs de premsa dels primers vuit mesos del 1992, any olímpic, en els quals aquest afer va ser conversa habitual a tot el planeta.

5.1. El cas de Katrin Krabbe

Abans de començar el repàs de la premsa només cal recordar que Katrin Krabbe era, l'any 1992, la nova perla de l'Alemanya de l'est, tot i que ara representés la part federal. Havia quedat doble campiona mundial de 100 i 200 metres a Tòquio, l'any 1991 tot derrotant les favorites Merlene Ottey i Gwen Torrence. Grit Breuer era vigent sots campiona mundial de 400 metres (cursa en la qual l'espanyola Sandra Myers va ser tercera) i Silke Gladisch, Möller de casada, havia estat l'any 87 la reina de la velocitat dels mundials de Roma. Ara la seva carrera estava en decadència. Situem-nos al gener del 92 i repassem les notícies que van difondre els diaris de tot Europa durant aquell any.

-9 gener- *Franffurter Allgemeiner*

L'autora del llibre "Dòping documents", Brigitte Berendonk, acusa l'"esprinter" Katrin Krabbe d'haver anat a entrenar a Sudàfrica per iniciar els seus cicles de dopatge de cara a la propera temporada. Segons Berendonk, Krabbe anava al país africà perquè allà corria menys risc de ser atrapada.

-10 gener- *International Herald Tribune*

Katrin Krabbe considera un "ultratge" les acusacions de Berendonk i denuncia que "nosaltres, els atletes de l'ex-RDA haurem d'aguantar aquestes acusacions fins al final de les nostres carreres."

-14 gener- *Franffurter Allgemeiner*

El mànager de l'atleta, Jos Hermans, nega les acusacions de Berendonk, però admet que Krabbe no empenirà accions legals contra l'escriptora.

-16 gener- *Franffurter Allgemeiner*

Berendonk torna a atacar i acusa l'entrenador del grup de Neubrandenburg, Thomas Springstein, de continuar usant els mètodes que, segons ella, es feien servir a l'ex-DDR per dopar atletes en el grup abans citat.

-16 gener- *Süddeutsche Zeitung*

La Federació Alemanya d'Atletisme suggereix als seus atletes de fer-se tests de dòping i fa el possible per aconseguir informes sobre les activitats de Krabbe davant de les dificultats que troba per tesar-les.

-27 gener- *Franffurter Allgemeiner*

El president de la Federació Alemanya d'Esports, Manfred von Richthoffen, anuncia una investigació sobre el passat de Günter Brunner, anterior oficial de formació esportiva de la RDA i actual responsable de la creació de centres d'entrenament olímpic a l'est de la reunificada Alemanya.

-2 febrer- *El Periódico*

L'atleta alemany Edwin Klein presenta un llibre amb el títol de "Triomf amarg". En ell, presenta en forma de mitja realitat, mitja ficció els principals esportistes del país com a marionetes de la màfia del dòping i víctimes de directius corruptes. El Secretari General de la Federació Alemanya, Jan Kern, s'ha afanyat a desqualificar els "atacs".

-10 febrer- *Le Matin*

El doctor de la federació Manfred Donike comunica que les anàlisis d'orina practicades per sorpresa a Katrin Krabbe, Grit Breuer i Silke Möller mostren que han estat manipulades ja que la mostra analitzada als laboratoris de Colònia pertany a una sola persona i no a tres. Les atletes s'exposen a quatre anys d'inhabilitació.

-13 febrer- *El Mundo Deportivo*

Krabbe respon a les acusacions: "La ira és el meu dopatge"; "Ara correré més encara que em controlin a diari";

"Hi ha molta enveja a l'oest d'Alemanya. Els atletes alemanys orientals serem blanc de sospites fins al final dels nostres dies"; "El meu honor ha quedat destruït". Krabbe diu que és víctima d'una campanya en contra d'ella.

-16 febrer- *Sport*

Es confirmen els quatre anys de sanció a Krabbe, Breuer i Möller. El diari diu que Krabbe ha passat de ser "una atleta amb imatge d'estar a una dona fatal". Les mesures empreses per la Federació Alemanya les haurà de ratificar la Federació Internacional d'Atletisme (IAAF).

-19 febrer- *Sport*

Enmig de la voràgine de notícies en surt una que diu que Krabbe està accelerant el procés per aconseguir la nacionalitat espanyola.

-20 febrer- *The Times, El observador...*

Sorgeixen a tot el món veus crítiques sobre la fiabilitat dels tests emprats en les tres atletes, entre elles la del seu advocat Reinhard Reuball, que tres dies més tard manifesta a France Press que Krabbe serà als Jocs de Barcelona.

-21 febrer- *Franffurter Allgemeiner*

Donike diu que les proves contra les tres atletes són prou fortes com per mantenir-se en un tribunal i veu paral·lelismes amb el cas de Ben Johnson.

-25 febrer- *Franffurter Allgemeiner*

Krabbe es manifesta innocent en una televisió alemanya mentre que Reuball manifesta la intenció de portar el cas als tribunals de justícia perquè s'impedeix a tres atletes de dur a terme la seva professió. Mentrestant, la jamaicana Merlene Ottey, una de les rivals de Krabbe, diu que demanarà a aquesta uns 40 milions de pessetes en conceptes de danys i perjudicis. Una altra de les contrincants de Krabbe, Gwen Torrence, es manifesta a favor d'un possible càstig contra l'alemanya.

-29 febrer- *El Mundo Deportivo*

El president de la IAAF, Primo Nebiolo, diu que creu el que manifesta la Federació Alemanya ja que pensa que aquesta té suficients proves.

- 5 març- *Efe, El Mundo Deportivo, Sport*

La doctora que va supervisar l'obtenció de les mostres a Sudàfrica, Ellen Bindemann, diu que les tres mostres no eren iguals, contradient així la versió de Donike. Segons Bindemann, dues mostres eren fosques i una més clara. Ara, els dubtes se centren en el doctor alemany, acusat per Krabbe de dopar-se en la seva època de ciclista. Krabbe sembla prop del perdó.

- 8 març- *UPI*

Bindemann diu ara que les mostres eren quatre i que una era diferent a la vista. El problema és que no se sap quina. Tothom a Alemanya creu que Krabbe serà rehabilitada.

- 2 abril- *El Periódico*

Krabbe se sotmet a un control sorpresa tres dies abans del judici públic que ha de tractar el seu cas.

- 4 abril- *Sport*

En el judici, la Federació Alemanya (DLV) diu que Krabbe es va introduir en la vagina una bossa tipus condó amb orina falsa i que, en el moment oportú, la va foradar amb l'ungla. Aquesta teoria té un problema per provar-se: la controladora Bindewald diu que no ho va veure.

- 6 abril- *La Gazzetta dello Sport i Efe*

El judici conclou. S'aixeca la sanció de quatre anys a Krabbe per un defecte de forma. Al mateix temps, el president de la comissió mèdica de la IAAF, Arne Ljungqvist, diu que les tres alemanyes podran

participar en competicions internacionals.

- 13 abril- *Franfurter Allgemeiner*

Manfred Donike diu que l'orina de Krabbe i Breuer era idèntica a la d'una altra atleta del grup d'Springstein, Manuela Darr. Segons Donike algú va canviar l'orina de totes aquestes mostres.

- 28 abril- *Le Matin*

Alguns països es plantegen fer boicot a Alemanya si Krabbe participa en competicions oficials.

- 3 i 5 de maig- *Sport i El Periódico*

S'anuncia la tornada de Krabbe a les pistes en una reunió a Jena, ex RDA, el proper 28 d'aquest mes. Mentrestant, l'alemanya reclama respecte per a la seva absolució i diu que gairebé no li queden amics.

- 11 de maig- *Efe*

La IAAF vol impedir que Krabbe rebi el premi a la millor atleta de l'any 1991 atorgat per la premsa internacional.

- 25 de maig- *El Mundo Deportivo*

La IAAF reconeix que recorrerà la sanció a Krabbe per tal que aquesta no sigui a Barcelona. El mateix dia el diari Der Spiegel publica que la Federació Internacional instarà la seva col·lega alemanya per tal que reobri el cas.

- 28 de maig

Silke Möller torna a competir a Jena. Krabbe no hi participa.

- 31 de maig

Krabbe diu que no participarà més per Alemanya si la DLV no intercedeix en el seu favor davant de la IAAF. Els membres de la DLV diuen que Krabbe no participarà "ni de broma" en els Jocs.

- 1 de juny- *El Mundo Deportivo*

La IAAF passa el cas a un tribunal d'arbitratge. Alguns dels seus membres expressen que Krabbe és una tramposa i que l'evidència de la manipulació és clara

- 8 de juny- *La Vanguardia*

El membre de la IAAF, el britànic Mark Gay, diu que Krabbe serà suspesa.

- 10 de juny- *La Suisse*

Els noms de Heike Drechsler, Udo Beyer i Marita Koch són anomenats en un programa de la BBC com a membres d'un programa de dopatge per esteroides a la RDA.

- 16 de juny- *Efe*

Katrin Krabbe no obté la mínima per anar als Jocs tot i que la DLV estudia de donar-li una altra oportunitat.

- 1 de juliol

Krabbe és inclosa en l'equip preolímpic alemany.

- 3 de juliol- L'equipe

Nou control sorpresa a Krabbe.

- 6 de juliol

Krabbe, Breuer i Möller decideixen no anar als Jocs de Barcelona.

- 25 de juliol

Comencen els Jocs de Barcelona.

- 1 d'agost

Gail Devers, dels EUA, guanya la prova dels 100 metres als JJOO.

- 6 d'agost

La nord-americana Gwen Torrence venç en la prova dels 200 metres dels JJOO.

- 14 d'agost

Nova anàlisi sorpresa a Krabbe i Breuer. Se'ls troba positiu de clenbuterol a les dues i són suspeses, definitivament, per quatre anys.

(...)

- 24 d'agost de 1993

Després dels mundials d'Stuttgart, la IAAF revisa el cas de Krabbe i Breuer i manté la sanció per dos anys més, fins després dels campionats del món de Göteborg.

El final d'aquesta història diu que Katrin Krabbe no ha tornat a competir més des d'aquest afer ni sembla que tingui la intenció de fer-ho, tot i haver complert els quatre anys de sanció. Silke Möller, que ja es trobava en la "costa avall" de la seva carrera, va retirar-se abans de rebre la sanció definitiva sobre l'afer. L'única que continua en competició és Grit Breuer, que durant l'hivern d'aquest any (1997) ha defensat l'equip alemany en els 400 metres dels mundials "indoor" de París.

5.2. La irrupció de les xineses

Després de la desaparició de la RDA el món va observar com creixia un altre fenomen semblant: el de les xineses. La selecció d'atletisme i natació de la Xina va aconseguir grans èxits en aquestes disciplines en els darrers anys, sobretot en el segon dels esports anomenats. La seva irrupció en l'elit mundial, però, ja era esperada pels experts donat un potencial humà (1.100 milions d'habitants) que tard o d'hora s'havia de despertar. Vist així, les similituds amb la RDA són difícils de trobar. Seria com comparar David amb Goliath. Però una sèrie de característiques van fer despertar les sospites de la comunitat internacional.

La primera era el fet que l'equip xinès només fos potent en categoria femenina, tal i com havien estat les alemanyes de l'est. L'equip masculí només destacava en salts de trampolí i palanca (si parlem d'atletisme o natació). D'altra banda, la irrupció va ser sonada, sobretot als anys 93 i 94, millorant exponencialment els resultats obtinguts en competicions anteriors. Comparem èxits.

ATLETISME

- Barcelona'92(JJO)

Xina- 4 medalles (1 or, 1 plata i 2 bronzes)
Equip masculí, 0- Equip femení, 4

- Stuttgart'93 (Mundials)

Xina- 8 medalles (4 ors, 2 plates, 2 bronzes)
Equip masculí, 0- Equip femení, 8

- Atlanta'96 (JJO)

Xina- 4 medalles (1 or, 1 plata i 2 bronzes)
Equip masculí, 0- Equip femení, 4

NATACIÓ

- Barcelona'92 (JJO)

Xina- 9 medalles (4 ors i 5 plates)
Equip masculí, 0- Equip femení, 9

- Roma'94 (Mundials)

Xina- 19 medalles (12 ors, 6 plates i 1 bronze)
Equip masculí, 0- Equip femení, 19

- Atlanta'96 (JJOO)

Xina- 6 medalles (1 or, 3 plates, 2 bronzes)

Equip masculí, 0- Equip femení, 6

En totes aquestes dades es poden observar alguns fenòmens.

- El més clar és la indiscutible superioritat de les dones sobre els homes en aquests esports de resistència física. Recorda molt la que existia a l'ex-RDA.
- La supremacia en proves de fons en atletisme a diferència de les atletes de l'ex República Democràtica d'Alemanya, que destacaven en velocitat i concursos.
- Gran millora de medalles aconseguides, en els dos casos, entre els anys 93 i 94, retornant durant els JJOO d'Atlanta als mateixos resultats, o inferiors, de Barcelona'92.

El fet és que la sobtada arribada de les xineses al capdavant de l'atletisme i la natació femenins va despertar sospites. Sobretot, quan es va saber que alguns dels entrenadors de l'antiga RDA s'hi havien desplaçat a "ajudar" les esportistes d'aquest país. A més, va sorgir un personatge, un preparador anomenat Ma Junren que deia que tenia una fórmula perquè les seves atletes fossin invencibles (les xineses van guanyar tots els ors i algun metall més en les proves de fons de Stuttgart, 1.500, 5.000 i 10.000 metres, a més de l'acostumat i secular èxit en llançament de pes).

Aquests fets van provocar un enduriment del mètodes de control envers els grups d'entrenament formats per atletes xineses i, tot i que no es van trobar gaires casos de positius, el cert és que els resultats d'aquest país han disminuït en qualitat en els darrers Jocs Olímpics fins a situar-se en les quotes habituals abans d'aquests dos o tres anys de "bogeria". D'aquestes dates pertanyen els rècords de 1.500 metres i de 10.000 femenins que, a l'estil de les ex-RDA s'espera que hagin estat instaurats perquè durin temps.

En els propers anys cal veure quina és l'evolució d'aquest país que, d'altra banda, tard o d'hora es convertirà en una primera potència esportiva mundial gràcies a la seva capacitat demogràfica. Si la Xina desenvolupa una política esportiva de repartiments d'èxits en categories masculina i femenina i si l'ascens en la consecució de títols és progressiu, podrem parlar d'una normal evolució del país. Això es podrà veure als mundials d'atletisme i natació d'Atenes i Perth dels propers mesos. El "boom" d'aquestes activitats al 1993 i 1994 no semblen normals en l'esport d'avui dia. Era, si un cas, més representatiu de la societat comunista que, per exemple, contemplava les evolucions de la República Democràtica Alemanya.

6. Bibliografia

- CIRÓ, Rolando Osmar (1987): *Fisiologia deportiva*. Buenos Aires: El Ateneo, 207 p.
- *Crónica del siglo XX*. [Sl: sn, sa].
- *Dossier de prensa: Dòping* (Gener-Juny 1992). Bellaterra: Centre d'Estudis Olímpics, Universitat Autònoma de Barcelona.
- *Dossier de prensa: Dòping* (Juliol-Agost 1992). Bellaterra: Centre d'Estudis Olímpics, Universitat Autònoma de Barcelona.
- *El mundo deportivo*. Números de l'Hemeroteca General, Universitat Autònoma de Barcelona: Febrer 1980, Agost 1982, Agost 1983, Febrer 1984, Agost 1986, Setembre 1987, Febrer 1988, Setembre 1991, Agost 1993, Setembre 1994.
- HARGREAVES, Jennifer (ed.) (1982): *Sport, culture and ideology*. Londres: Routledge and Kegan Paul; Boston: Melbourne and Henley, 254 p.
- LANZARINI, Alessandro (1994): *La storia dei mondiali*. Dins a: *Revista Guerin Sportivo*. 448 p. Col·lecció.
- MATHEWS, Peter (ed.) (1994): *Athletics 1994: the international track and field anual*. Association of track and field staticians, 600 p.
- MERCÉ VARELA, Andreu (1988): *Els Jocs Olímpics, una il·lusió universal*. Barcelona: Edicions 62, 145 p.
- QUERCETARI, Roberto L. (1992): *Historia del atletismo mundial: 1860-1991*. Madrid: Debate, 336 p.